

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 5727-2 від 09.07.2021
Народні депутати України
Н. Піпа та інші

ВИСНОВОК

**на проект Закону України «Про внесення змін до статті 48
Закону України «Про вищу освіту» щодо мови освітнього процесу
в закладах вищої освіти для іноземців та осіб без громадянства
(англійська мова, інші офіційні мови Європейського Союзу)»**

У законопроекті, який є альтернативним до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 48 Закону України «Про вищу освіту» щодо врегулювання освітньої діяльності у сфері вищої освіти для іноземців та осіб без громадянства» (реєстр. № 5727 від 02.07.2021), шляхом доповнення ст. 48 Закону України «Про вищу освіту» (далі – Закон) новою частиною пропонується передбачити, що *«для іноземців, осіб без громадянства, які бажають здобувати вищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, в окремих групах, що складаються виключно з іноземців та / або осіб без громадянства, навчання може здійснюватися англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу. При цьому заклади вищої освіти забезпечують вивчення такими особами державної мови»*.

Як зазначається у п. 2 пояснювальної записки до законопроекту, метою його прийняття є законодавче закріплення мови освітнього процесу в закладах вищої освіти для іноземців та осіб без громадянства – англійської мови, інших офіційних мов Європейського Союзу.

Законопроект на момент підготовки висновку не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX.

Враховуючи те, що альтернативний законопроект повторює концепцію основного законопроекту (реєстр. № 5727 від 02.07.2021), Головне управління, проаналізувавши поданий законопроект у стислий термін, вважає за доцільне повторити окремі зауваження та висловити нові.

1. Насамперед, зазначимо, що відповідно до ч. 2 ст. 4 Закону «іноземці та особи без громадянства, у тому числі закордонні українці, які постійно проживають в Україні, особи, яких визнано біженцями, та особи, які потребують додаткового захисту, мають право на здобуття вищої освіти нарівні з громадянами України, у тому числі за рахунок коштів державного або місцевого

бюджету. *Інші іноземці та особи без громадянства можуть здобувати вищу освіту за кошти фізичних (юридичних) осіб, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законодавством або угодами між закладами вищої освіти про міжнародну академічну мобільність. Усі особи, які здобувають вищу освіту у закладах вищої освіти, мають рівні права та обов'язки».*

Звертаємо увагу, що частково проблема, яка актуалізована законопроектом, у практичній площині вирішується застосуванням чинної ч. 3 ст. 48 Закону, відповідно до якої заклад вищої освіти має право прийняти рішення про викладання однієї, кількох або всіх дисциплін, виконання індивідуальних завдань та проведення контрольних заходів *англійською мовою*, за умови, що усі здобувачі освіти, які вивчають відповідні дисципліни, володіють англійською мовою.

У той же час, до офіційних мов Європейського Союзу (які зазначаються у проекті), крім англійської, належать: болгарська, грецька, данська, естонська, ірландська, іспанська, італійська, латиська, литовська, мальтійська, нідерландська, німецька, польська, португальська, румунська, словацька, словенська, угорська, фінська, французька, хорватська, чеська, шведська мови¹. У контексті цього, до речі, Головне управління не вбачає потреби у виокремленні англійської мови поряд з «іншими офіційними мовами Європейського Союзу», зважаючи на те, що англійська мова належить до офіційних мов Європейського Союзу.

Загалом же при оцінці потреб іноземних студентів, які навчаються або планують навчатися в Україні, щодо мови освітнього процесу, на наш погляд, слід враховувати очікувані (економічні, іміджеві, репутаційні тощо) вигоди для відповідних національних закладів освіти та країни в цілому від розширення іноземного представництва студентів у системі національної освіти, що є важливим в умовах зростання конкуренції у глобальному освітянському просторі. У цьому контексті слід зазначити, що згідно з даними Українського державного центру міжнародної освіти Міністерства освіти і науки України на теперішній час в Україні навчається 76 548 студентів з 155 країн світу, найбільша кількість з яких складають громадяни Індії (23,64%), Марокко (11,54%), Туркменістану (6,95%), Азербайджану (6,05%), Нігерії (5,52%), Китаю (5,30%), Туреччини (5,22 %), Єгипту (3,98%), Ізраїлю (2,75%), Узбекистану (2,07%)².

Щодо вивчення іноземними студентами державної мови, зазначимо, що, аналізуючи пропозиції законопроекту та вже діючі положення ст. 48 Закону, для забезпечення вимог ч. 2 ст. 7 Закону України «Про освіту» та ч. 2 ст. 21 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (заклади освіти забезпечують обов'язкове вивчення державної мови, зокрема, заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням державної мови; особам, які належать до корінних народів,

¹ URL: https://europa.eu/european-union/abouteuropa/language-policy_en

² URL: <https://studyinukraine.gov.ua/statistic-data-presentation/>

національних меншин України, іноземцям та особам без громадянства створюються належні умови для вивчення державної мови) виглядає за доцільне одночасно конкретизувати критерії опанування зазначеною категорією осіб державної мови відповідно до державних стандартів.

2. Не можна погодитись із пропонуванним порядком набрання чинності Законом, проект якого розглядається, – «з дня, наступного за днем його опублікування». Адже реалізація положень проекту потребує оновлення підзаконної нормативно-правової бази, на яке Кабінету Міністрів України дається один місяць, та здійснення низки практичних заходів. У зв'язку із цим, на думку Головного управління, Закон у разі його прийняття повинен вводитись в дію щонайменше через місяць після дня його опублікування.

Перший заступник керівника
Головного управління

С. Гудзинський

Вик.: В. Грицак

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Гудзинський Сергій Олексійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000002D3B2800A9698600
Дійсний до: 23.07.2022 9:05:24

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/235844 від 15.07.2021

588405